

Nacsády József (1924—1987)

Egyetemi oktatók, ha hosszú évekig szolgálják a tudományt és a diákságot, nem kerülhetik el, hogy legendák lengjék körül nevüket, alakjukat. Nacsády tanár úr legendateremtő ember volt: körszakáll, szemüveg, csokornyak-kendő és az elhagyhatatlannak hitt, végül mégis félrerakott pipa. Azután a hazáig vezető „nagykörút”, a talponálók, ahol a hallgatók is bedobták a mindennapi betevőt. Ez a nagykörút később kiskörúttá szelídült és a munkabírás is csökkent a műtétek után.

Lelkesen, lendületesen dolgozó fiatal kutatót mutat be a Szegedi Egyetem 1955. március 8-ai száma: „Szívós munkájának eredményeként készült el Mikszáth Kálmán Szegeden című dolgozata, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia 2000 forint prémiumban részesített (...) A dolgozathoz ízelítőt közölt a Tiszatáj 1953. évi 3. száma Mikszáth Kálmán korai realizmusának elvi megfogalmazásáról, valamint megmutatta, hogyan élnek tovább a szegedi figurák Mikszáth klasszikus regényeiben.” Mikszáth alapos ismerete később elvezetett az elmélyült filológiai munkákhoz: a cikkek és karcolatok hat kötetét rendezte sajtó alá. Hasonló alaposítást igényelt három Jókai-regény sajtó alá rendezése.

Értékes dolgozatokat közölt Jókai és az irodalmi népiesség kapcsolatáról, a nagy romantikus író műveinek lengyel alakjairól, Jókai „Delejorszag”-áról. Egyetemi előadásain és logikusan fölépített szemináriumain legszívesebben a századforduló novellistáiról beszélt, valamint Arany epikus költészetéről. Lehetett szó Gozdsdu Elekről vagy Ambrus Zoltánról, ő mindig, minden szövegben megtalálta azt a részt, szellemdús fordulatot, amelyből messzemenő következtetéseket vonhattunk le az író világgképéről — és Nacsády tanár úr szigorú ízléséről.

A magánbeszélgetésekben is nagyon ügyelt a megformáltságra. Mondandójának mindig volt eleje, közepe és vége, leginkább az anekdotaformát kedvelte. Sokszor szelíd öniróniával önmagát is elhelyezte történeteiben, ha másként nem, hát az elbeszélő szerepébe. Ezek a beszélgetések az őt ismerők számára minden bizonnyal fölidézték a szegedi novellistahagyományokról vagy a szegedi parasztnovella keletkezéséről írt tanulmányait.

Szegedi volt, szelíd és romantikus. E három, tartósan birtokolt jelző sajnos elegendő biztosíték arra, hogy nevét, alakját és munkásságát még ezen a tájon is csak kevesen őrizzék méltóképpen. Hatvanhárom évesen távozott. A főhajtás perceiben a Tiszatáj egykori szerzőjétől is búcsúzunk.

DLUSZTUS IMRE